

KDYŽ MZDOVÁ ÚČETNÍ CHYBUJE

Ing. ANTONÍN DANĚK

Při posuzování souběžných příjmů (ať už ve více zaměstnáních nebo při souběhu zaměstnání s podnikáním) je ve zdravotním pojištění vždy zapotřebí velké obezřetnosti a důslednosti. Pokud se dané situaci nevěnuje patřičná pozornost, pak snadno může dojít k tomu, že vznikne nežádoucí stav a zaměstnavatelé (mzdové účetní) s odstupem času nezbude nic jiného, než existující chybný stav napravit, neboť uplatněný postup musí být vždy v souladu s platnou právní úpravou. Ne vždy to musí být zavinením zaměstnavatele, nicméně postačí určitá nedůslednost a následky se projeví, někdy brzy, jindy zase za delší časové období, což však nic nemění na tom, že s ohledem na realitu musí být provedena příslušná oprava. Veškeré opravy lze provádět v rámci promlčecí doby, která je ve zdravotním pojištění desetiletá, kdy cílem každé opravy je (musí být) dosažení potřebné relevance.

NESPŘÁVNÉ VYHODNOCENÍ VZNIKLÉ SITUACE

Dne 15. ledna 2018 nastoupil do funkce člen dozorčí rady s. r. o. s měsíční odměnou 1 800 Kč. Zaměstnavatel oznámil, že si platí pojistné sám. Na základě této informace zaměstnavatel zřejmě vycházel z předpokladu, že člen dozorčí rady podniká jako OSVČ. Pokud by však taková situace nastala, musel by pojištěnec dokladovat čestným prohlášením zaměstnavateli, že si jako OSVČ platí alespoň minimální zálohy, pak by zaměstnavatel odváděl pojistné ze skutečné výše odměny 1 800 Kč. Kdyby však při daném souběhu nebyla samostatná výdělečná činnost hlavním zdrojem příjmů pojištěnce, musel by být v zaměstnání dodržen minimální vyměřovací základ, což by představovalo provedení příslušného dopočtu. Ve zdravotním pojištění obecně platí, že při souběhu zaměstnání se samostatnou výdělečnou činností musí být povinné minimum dodrženo v jedné z těchto činností, tedy buď:

- v zaměstnání tím způsobem, že vyměřovací základ bude činit alespoň minimální mzdu, to znamená i včetně případného dopočtu a doplatku pojistného do povinné výše minima, nebo
- placením alespoň minimálních záloh OSVČ, což je v roce 2018 částka 2 024 Kč.

Zaměstnavatel však vycházel ze sdělení člena dozorčí rady v tom smyslu, že si platí zálohy na pojistné jako OSVČ, a tudíž v zaměstnání se odvádí pojistné ze skutečné výše příjmu. Nic to nemění na skutečnosti, že si měl zaměstnavatel nechat vystavit výše zmíněné čestné prohlášení – v takovém případě by se nemusel řešit žádný problém.

PLACENÍ POJISTNÉHO ZA ZAMĚSTNANCE

Zaměstnavatel tak přihlásil osobu jako zaměstnance ke dni nástupu do funkce 15. ledna a odváděl pojistné ze skutečné výše příjmu bez dopočtu do minimálního vyměřovacího základu. Na první pohled se jeví vše v pořádku, ovšem jen do chvíle, kdy zdravotní pojišťovna zjistila nepřipustný souběh. V jejím informačním systému se totiž u dotyčné osoby objevily platby pojistného, aniž byl k tomuto počínání důvod.

S odstupem času se tak díky zdravotní pojišťovně zjistilo, že člen dozorčí rady si i po datu 15. ledna platil pojistné jako osoba bez zdanitelných příjmů.

Zaměstnanec nemůže být současně osobou bez zdanitelných příjmů a zaměstnancem, takový souběh není ve zdravotním pojištění přípustný, což si zdravotní pojišťovna pohlídá. Rovněž nemůže být osoba bez zdanitelných příjmů současně osobou samostatně výdělečně činnou a ani „státním pojištěncem“.

KDO JE VE ZDRAVOTNÍM POJIŠTĚNÍ OSOBOU BEZ ZDANITELNÝCH PŘÍJMŮ?

Mezi osoby bez zdanitelných příjmů tak patří například:

- žena v domácnosti, která
 - a) není zařazena v kategorii osob, za které platí pojistné stát,
 - b) nepečuje celodenně osobně a řádně alespoň o jedno dítě do 7 let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku,
 - c) nepobírá žádný důchod z důchodového pojištění,
 - d) není v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání apod.;
- pojištěnec pracující jen na dohody o pracovní činnosti při příjmu nižším než 2 500 Kč a na dohody o provedení práce při příjmu nepřevyšujícím 10 000 Kč. V této souvislosti platí, že se ve zdravotním pojištění pro účely vzniku zaměstnání sčítají příjmy zaměstnanců pracujících na základě více dohod o pracovní činnosti nebo dohod o provedení práce u jednoho zaměstnavatele;
- pojištěnec, který má příjmy nezakládající účast na zdravotním pojištění (například členové okrskové volební komise při volbách do Evropského parlamentu, Senátu a zastupitelstev územních samosprávných celků a členové okrskové volební komise a zvláštní okrskové volební komise při volbách do Poslanecké sněmovny a při volbě prezidenta republiky);
- student školy, která nebyla ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR označena jako soustavná příprava na budoucí povolání (například některé jazykové školy);
- student střední nebo vysoké školy v cizině, která nebyla rozhodnutím ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR postavena na roveň studia na středních nebo vysokých školách v ČR, oznámení o dlouhodobém pobytu v cizině nebylo provedeno;
- nezaměstnaný, který není v evidenci úřadu práce;
- osoba pracující v cizině mimo státy Evropské unie (a mimo Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko) pro cizího zaměstnavatele. To znamená, že taková osoba není výdělečně činná podle koordinačních nařízení Evropské unie č. 883/2004 a 987/2009;
- člen náboženského řádu bez příjmu aj.;

trvají-li tyto a jiné skutečnosti (ať už samostatně nebo v přímé návaznosti) po celý kalendářní měsíc.

Anebo prostě není pojištěnec výdělečně činnou osobou, tudíž nevykazuje žádné příjmy, proto je „bez zdanitelných příjmů“.

Vrátíme-li se ke vzniklé situaci, pak:

- zdravotní pojišťovna ukončila zařazení pojištěnce jako osoby bez zdanitelných příjmů k 31. prosinci 2017. Následně pojištěnec požádal o vrácení pojistného za období, po které si je dle svého názoru platil jako osoba bez zdanitelných příjmů, což objektivně nemohl a ani neměl, jelikož se stal ve zdravotním pojištění zaměstnancem a pojistné za něho platil zaměstnavatel;
- zaměstnavatel musel se zpětnou platností přehodnotit nastalou situaci, tedy za celé období dodatečně provést dopočet a doplatek pojistného do minimálního vyměřovacího základu, v měsíci lednu do poměrné části minima. Zaměstnavatel podal za příslušné kalendářní měsíce opravné Přehledy o platbě pojistného zaměstnavatele a jednorázově uhradil vyčíslené dlužné pojistné, na což zdravotní pojišťovna posléze zareagovala vyměřením penále.

Dopočet do zákonného minima by zaměstnavatel neprováděl tehdy, kdyby

- byla zaměstnancem osoba, za kterou je plátcem pojistného stát (resp. by pro tuto osobu neplatil minimální vyměřovací základ dle § 3 odst. 8 zákona č. 592/1992 Sb.), nebo
- osoba současně pracovala u jiného zaměstnavatele, který by potvrzením doložil, že odvádí za zaměstnance pojistné alespoň z minimálního vyměřovacího základu, eventuálně by dokladoval vyšší příjmu tak, že by byl v úhrnu minimální vyměřovací základ dodržen, nebo
- osoba jako zaměstnanec by současně podnikala a platila by alespoň minimální zálohy na pojistné jako OSVČ, což by zaměstnavateli dokladovala čestným prohlášením.

Z charakteristiky popisovaného případu vyplývá, že pokud by byla v prvotní fázi věnována zvýšená pozornost tomu, jak si dotyčná osoba platí pojistné sama, pak by nenastala situace vyžadující opravu postupu jak u zaměstnavatele, tak u člena dozorcí rady jako fyzické osoby. ■

Autor článku je expert v oblasti zdravotního pojištění.

KNIHOVNIČKA

● DANĚ V EVROPSKÉ UNII, 7. VYDÁNÍ

NOVINKA

Jan Široký

Vydal Nakladatelství Leges, s. r. o., 384 stran, 490 Kč

Publikace mapuje daňový vývoj v Evropské unii a shrnuje základní legislativní předpisy týkající se daňové spolupráce a harmonizačních snah mezi členskými státy Evropské unie v oblasti přímých i nepřímých daní.

Nabízí srovnání daňových systémů všech zemí EU a daňového zatížení jejich obyvatel včetně konstrukce jednotlivých typů daňových odvodů.

